

שנתון תשפ"ו

ראש התכנית לתואר שני באמנויות יוסף קריספל

רכזת מנהלית תמר ארז

הרצל 19, תל אביב-יפו, טלפון: 03-6824082 פקס: 03-5187979

דוא"ל: mfa@bezalel.ac.il

סגל המרצים תשפ"ו

Mitra_Abbaspour@harvard.edu	<i>Mitra Abbaspour</i>	מיטרה אבאספור
eyalsb@gmail.com	<i>Eyal Sagie Bizawe</i>	איל שגיא ביזאווי
sharonbalaban@gmail.com	<i>Sharon Balaban</i>	שרון בלבן
sarabeninga@gmail.com	<i>Dr. Sara Beninga</i>	ד"ר שרה בנינגה
tal.bz@bezalel.ac.il	<i>Dr. Tal Ben Zvi</i>	ד"ר טל בן צבי
orit.ben@gmail.com	<i>Orit Ben Shitrit</i>	אורית בן שטרית
brandroy@gmail.com	<i>Dr. Roy Brand</i>	ד"ר רועי ברנד
maya@a-i.com	<i>Maya Dunietz</i>	מאיה דוניץ
raafathattab@gmail.com	<i>Raafat Hattab</i>	רפאת חטאב
haftels@gmail.com	<i>Sally Haftel Naveh</i>	סאלי הפטל נוה
ohadzehavi@hotmail.com	<i>Dr. Ohad Zehavi</i>	ד"ר אהד זהבי
manarmkzuabi@gmail.com	<i>Manar Zuabi</i>	מנאר זוועבי
mlukeles@gmail.com	<i>Mierle Laderman Ukeles</i>	מריל לדרמן יוקליס
s_yaari@netvision.net.il	<i>Prof. Sharon Yaari</i>	פרופ' שרון יערי
nevet@gmail.com	<i>Nevet Yitzhak</i>	נבט יצחק
hadas@hadasmaor.com	<i>Hadas Maor</i>	הדס מאור
daniel.meir@gmail.com	<i>Daniel Meir</i>	דניאל מאיר
yaelimesser@googlemail.com	<i>Yael Messer</i>	יעל מסר
uriron@gmail.com	<i>Uri Nir</i>	אורי ניר
gilmarcoshani@gmail.com	<i>Gil Marco Shani</i>	גיל מרקו שני
nirith@gmail.com	<i>Nirith Nelson</i>	נירית נלסון
yehuditsas@013.net	<i>Prof. Yehudit Sasportas</i>	פרופ' יהודית סספורטס
vanina.saracino@gmail.com	<i>Vanina Saracino</i>	ונינה סראצינו
adika.david@gmail.com	<i>David Adika</i>	דוד עדיקא
epetel@gmail.com	<i>Eli Petel</i>	אלי פטל
lyatfriedman@gmail.com	<i>Dr. Liat Friedman</i>	ד"ר ליאת פרידמן
josfef.krispel@gmail.com	<i>Josfef Krispel</i>	יוסף קריספל
gilad.ratman@gmail.com	<i>Gilad Ratman</i>	גלעד רטמן
sara.prepstein@gmail.com	<i>Sara Reisman</i>	שרה ריזמן

אודות התכנית

* השנתון פונה לכל המגדרים

התוכנית מבוססת הנחיות אישיות מול עבודת הסטודיו האישית והיא תומכת באופן ממוקד בבניית גוף עבודות מגובש, מקורי, חקרני וניסיוני אשר מוצג בסופו של תהליך הלימודים במסגרת תערוכת הגמר. במהלך הלימודים נחשפים הסטודנטים למגוון עצום של כיווני מחשבה ופעולה, לשיח ביקורתי ולהתנסויות בהעמדת תערוכות ובאצירתן. לאורך שתי שנות הלימודים, הסטודנטים נחשפים לאמנים מרכזיים וחשובים בשדה המקומי והבינלאומי, לאוצרים פעילים במרכז השדה המקומי והבינלאומי, לסדנאות מעשיות ורעיוניות עם אנשי מפתח בשדה האמנות המקומי והבינלאומי ולמגוון של סיורים בארץ ובחול.

מרכזי התוכנית רואים ערך רב בזיהוי של המתקבלים אליה, ומעודדים חירות יצירתית ומחקרית ובחירה מרובה של אפיקי התפתחות והעמקה במגוון אדיר של תחומים ברחבי האקדמיה. בסוף הלימודים, התוכנית מציידת את בוגריה בכלים מעשיים ומקצועיים שיאפשרו להם השתלבות מיטבית בשדה האמנות.

יוסף קריספל

תכנית התואר השני באמנויות הוקמה על ידי פרופ' יצחק ליבנה ופרופ' נחום טבת בשנת 1997, תחילה בירושלים, כתוכנית המשך ללימודי אמנות, ובשנת 2003 כתואר שני עצמאי בתל אביב. הקמתה של התוכנית נבע מהצורך ההכרחי של אמנים להרחיב ולהעמיק את המחקר היצירתי שלהם. מהקמתה ועד היום, שמרה התוכנית על תפישה ייחודית הרואה במרכז את העשייה האישית וייחודית של המתקבלים אליה, וכחממה הכרחית להבשלתם המושגית והאינטלקטואלית.

אמנויות ואמנים שבגרו תארים ראשונים בתחומי האמנות השונים יושבים בלב התכנית, כשהם בשיאו של מהלך אינטנסיבי בבניית האופק האמנותי והמקצועי שלהם. תוכנית הלימודים המרובדת והעשירה של התואר מתמקדת ביצירתם של הסטודנטים והיא מציעה מרחבי התפתחות והעמקה של ידע ושל מחקר באפיקים מגוונים. התוכנית שמה דגש על המקומי ועל המורכבות האינטלקטואלית והרעיונית המאפיינת אותו, ובה בעת קשובה וערנית להקשרים הבינלאומיים ולשיח התרבותי הגלובלי.

תוכנית הלימודים תשפ"ו

שנה א'

1 נ"ז	הנחייה אישית 1
6 נ"ז *סמינר משולב מעשי ועיוני	סמינר קובייה לבנה*
4 נ"ז	סטודיו א'
1 נ"ז	סדנה רב-תחומית 1 קולוקוויום
חובה ללא נ"ז	מרצים אורחים - בָּאֲרַח קִבֵּעַ
חובה ללא נ"ז	סטודיו עצמאי 1
4 נ"ז	פרויקט סוף שנה א'

16 נ"ז	סה"כ שנה א':

שנה ב'

2 נ"ז	הנחיה אישית 2 פרויקט גמר
2 נ"ז	סטודיו ב'
1 נ"ז	סדנה רב תחומית 1 קולוקוויום
חובה ללא נ"ז	מרצים אורחים - בָּאֲרַח קִבֵּעַ
חובה ללא נ"ז	סטודיו עצמאי 2
1 נ"ז	פרויקט גמר תהליכי הצבה וגיבוש אוצרותי
6 נ"ז	פרויקט גמר

12 נ"ז	סה"כ שנה ב':

תוכנית לימודים עיוניים

שנה א'

3 קורסי בחירה 6 נ"ז

שנה ב'

2 קורסי בחירה 4 נ"ז

1 סמינר הנחיה אישית פרויקט גמר 4 נ"ז

סה"כ לימודים עיוניים 14 נ"ז

=====

סה"כ נקודות זכות שנים א+ב 42 נ"ז

מרכיבי התכנית

התכנית מרוכזת סביב ציר העשייה האישי של משתתפיה. עבודת הסטודיו היא המרכיב החיוני וההכרחי אשר סביבו נעות ההנחיות האישיות, הביקורות הקבוצתיות והתהליכים הרעיוניים המשותפים לכל מחזור של מתקבלים. לצדם מתקיימות באורח קבע סדנאות, סמינרים, תערוכות. וקורסי בחירה, סיורים, מפגשים עם אמנים ואורחים שונים מהארץ ומחול"ל.

תקופת הלימודים

התוכנית הינה תכנית בת שנתיים, אשר במהלכה נדרש כל סטודנט להשלים 42 נ"ז

הלימודים מתקיימים בימי ראשון, שני וחמישי

בימי ראשון מתקיימים הלימודים העיוניים בקמפוס בצלאל בירושלים

בימי שני מתקיימים לימודי בחירה עיוניים מקוונים באנגלית

בימי חמישי מתקיימות ההנחיות האישיות והלימודים המעשיים בהרצל 119 בתל אביב-יפו

בנוסף לימים אלה, מתקיימים לאורך שנת הלימודים אירועים נוספים, כמו: סיורים, ביקורים ומפגשים

בתערוכות ברחבי הארץ, כנסים ימי עיון, סדנאות והרצאות

עבודת סטודיו

עבודת סטודיו רציפה ואינטנסיבית של כל אחד ואחת ממשתתפי התוכנית היא ציר הכרחי והיא תנאי להתקבלות לתוכנית. המוטיבציה והיכולת לפתח מהלכים עצמאיים ומחקר אישי הם חלק מהותי מתפישת העולם ומהמחויבות של התוכנית לפיתוחם המקצועי של הסטודנטים. מנחי ומרצי התוכנית מאמינים בדיון המשותף ובבניית השיח כאמצעים חשובים לפיתוח הדיון הביקורתי ולדיאלוג שנוצר בעקבותיהם.

הנחיה אישית

ההנחיה הנה מפגש בין אמן מנוסה עם אמן צעיר. ההנחייה מבוססת על שיתוף של חומרי עשייה ופעולה ושיחה מעמיקה לתוכן העולה במהלכו. מפגש זה בעל חשיבות מכרעת בהעמקת התהליכים ובפיתוח האישי של כל סטודנט בעיצוב ובהידוק המהלכים שהוא מציע.

הנחיות אישיות הן חלק מתכנית הלימודים בשנים א ו-ב והן חובה.

ההנחיות מתקיימות בימי חמישי בין השעות 12:00-15:00 לאורך כל שנת הלימודים.

בשנת הלימודים השנייה כל סטודנט בוחר את המנחה שילווה אותו באופן אישי לתערוכת הגמר.

הציון להנחיות הנו ממוצע הציונים אשר ניתנו על ידי כל מנחה שפגש את הסטודנט לאורך השנה.

רשימת מנחים תשפ"ו

אלי פטל	הדס מאור	רפאת חטאב	שרון בלבן
יוסף קריספל	יעל מסר	מריל לדרמן יוקליס	אורית בן שטרית
גלעד רטמן	דניאל מאיר	נבט יצחק	מנאר זועבי
גיל מרקו שני	פרופ' יהודית סספורטס	אורי ניר	מאיה דוניץ
	דוד עדיקא	פרופ' שרון יערי	סאלי הפטל נוה

מרצות ים אורחות ים - בארץ קבע

במהלך הלימודים ייפגשו הסטודנטיות ים עם אמנים, מבקרים, תיאורטיקנים ואוצרים פעילים מישראל ומחול"ל. במפגשים אלה ייחשפו הסטודנטים למגוון רחב של נקודות מבט ושפות-שיח בזיקה הדוקה להתנהלותם של שדות הייצור, התצוגה והביקורת של האמנות היום. במסגרת ביקורים אלה יתקיימו סמינרים, הרצאות, סדנאות וביקורי סטודיו. ביקורי הסטודיו מאפשרים מפגש ודיון של כל סטודנטית ו עם האורחות ים המבקרות ים בתכנית והמהווים חלק מהמהלך הלימודי של התכנית; בנוסף לאורחות ים אשר יוזמנו על-ידי התכנית ייעשה מאמץ להיענות ליוזמות של משתתפות י התכנית להזמנת אורחות ים נוספות ים. התכנית מעודדת ביקורים חוזרים ויצירת קשרים מתמשכים עם צוות של מרצות ים בינלאומיות ים ומקומיות ים.

קורסי חובה

הדס מאור

סמינר קובייה לבנה

סמינר חובה שנה א' - מעשי ועיוני, 6 נ"ז

שנתי, יום חמישי, 10:00-12:00

הסמינר מתפרש על פני שנת הלימודים ומתכנס מידי שבוע לדון במיפוי של מגמות בולטות בשדה האמנות, בחינה של דרכי תצוגה שונות ורכישה של כלים מעשיים להשתלבות בשדה כאמנים פעילים. תכליתם של כלים אלו היא יצירת מנעד רחב של אפשרויות פעולה, למידת שיטות עבודות ובחינה מעמיקה של עצם מושג התצוגה בעשורים האחרונים ובעת הזו בה נעשה שימוש נרחב בפלטפורמות מקוונות. במהלך הקורס יילמדו לסירוגין מושגי מפתח, דוגמת: הקובייה הלבנה, הצבה תלוית-חלל, הצבה תלוית-זמן, סאונד, פרפורמנס ועוד, וכן נעמיק בשאלת חינויות אובייקט התצוגה והתצוגה בחלל פיזי.

הסמינר מהווה מסגרת שמטרתה לחדד את הבנת אופני הפעולה של הסטודנטיות/ים ואת השימוש המעשי בכלים השונים שהן/ם רכשו. במהלך השנה יתקיימו מסגרות שונות של פרזנטציות, דיונים, קריאת טקסטים, ביקורי אורחים, תצוגות אישיות ו/או קבוצתיות ופעולות בחללי העבודה השונים/בפלטפורמות מקוונות. חובות ההגשה של הסטודנטיות/ים כוללות פרזנטציה של פרט עיוני בסמסטר א', פרזנטציה של פרויקט מעשי בסמסטר ב' והגשת עבודת סמינר כתובה המתבססת על הפרויקט המעשי בסוף סמסטר ב'. הציון הסופי מתבסס על 20% השתתפות, 20% פרט, 30% פרויקט מעשי, 30% עבודה סמינריונית.

פרופ' יהודית ספורטס, סמסטר א', 2 נ"ז

פרופ' שרון יערי, סמסטר ב', 2 נ"ז

סטודיו א' - חדרים מקבילים

קורס חובה שנה א', 4 נ"ז

שנתי, יום חמישי, 15:00-17:00

קורס חדרים מקבילים הינו מסגרת עבודה מתקדמת שמטרתה פיתוח והעמקת אופני ההתייחסות והדיון בתהליכי העבודה האישית בסטודיו. הקורס מחדד ומשכלל מיומנויות פעולה רלוונטיות אשר יאפשרו תנועה ערה וחדה בין תהליכי עבודה אישיים מצד אחד, למרחב הציבורי-חברתי מצד שני. הקורס יעבר באופן משולב לאורך השנה על ידי יהודית ספורטס בחלקו הראשון ועל ידי שרון יערי בחלקו השני בהתבסס על עקרון פעולה/ הוראה חשוב: המדגים קוד יצירה, שונה ומקביל, המשכלל במכוון, את מגוון הפעולה בקורס. פיתוח קוד

פעולה סותר המתקיים במקביל בלב הסטודיו של כל יוצר, ימקם עצמו בשני מרחבי עבודה מקבילים, לצורך שכלול ופיצוח מנגנון העבודה של היוצר. מרחבים מקבילים שינוסחו באופן סינגולרי על ידי כל יוצר, יציפו ויזמנו דיון ביקורתי שוטף בתהליכי העבודה הספציפיים לאותו הסטודיו. דגש מיוחד מושם על עידוד ובחינת התהליך האישי וההיגיון הפנימי שלו בהקשר הרחב של ההתרחשות האמנותית העכשווית. במהלך הקורס יתקיימו מסגרות שונות של דיונים, תצוגות אישיות ו/או קבוצתיות ופעולות בחללי העבודה הציבוריים של התוכנית. קורס חדרים מקבילים חלק א + ב מורכב משני צירי עבודה מרכזיים המהווים מהלך תמטי משותף המוביל לקראת ההגשות האישיות של הסטודנטיות בסוף השנה, ולקראת אירוע סטודיו פתוח, הפתוח לציבור, והמסכם את הלימודים בשנה א.

גלעד רטמן

סטודיו ב'

קורס חובה שנה ב', 2 נ"ז

סמסטר א', יום חמישי, 10:00-12:00

סטודיו שנה ב' הנו מפגש המתמקד בתהליכי עבודה, אסטרטגיות תצוגה ומודלים שונים של פעילות בשדה. במהלך הקורס נבחן מושגים הקשורים לאפשרויות של תצוגה ופעולה אמנותית במרחב. ננסה להבין את הקונטקסט המקומי והגלובלי במיוחד לאור בידודה התרבותית של ישראל בעולם. נדון באפשרויות ובהשלכות של ההחלטות האמנותיות שלנו, ונשאל כיצד יכול המצב הנוכחי להוות כר גידול לפעילות מקומית אחרת. המפגשים יתבססו על משימות מעשיות של הסטודנטים ודיון תיאורטי בכיתה. השיחה תיסוב סביב שיתוף בתהליכי עבודה, מקורות השראה, נושאי עניין אישיים וקבוצתיים.

הדס מאור

פרויקט גמר – תהליכי הצבה וגיבוש אוצרותי

קורס חובה שנה ב', 1 נ"ז

סמסטר ב', יום חמישי, 14:30-16:00

הקורס מהווה רובד נוסף במעטפת הליווי של הסטודנטיות. בעבודתן. על פרויקט הגמר לקראת תערוכת הבוגרות. במסגרת הקורס יציגו הסטודנטיות את תהליכי עבודתן. לפני המרצות. והכתה, יעלו לדיון פתוח התלבטויות והקשרים, ויקבלו הפניה למקורות מידע והשראה נוספים. בתוך כך, יחדדו המרצים עם כל אחד ואחת מן הסטודנטיות את אופני ההצבה המתאימים לעבודה ואת צורכי התצוגה הנגזרים. הקורס יפתח ביומיים מרוכזים בהם תתקיים "ועדת תערוכות".

במסגרת הוועדה יציגו הסטודנטיות את ראש התכנית ומרצה אורח את קווי המתאר של פרויקט הגמר שלהם, כפי שהתגבש במהלך הסמסטר הראשון עם המנחה האישי. כל הגשה כוללת שני חלקים: מחצית מהזמן מוקדשת להצגת הפרויקט על ידי הסטודנטית והמחצית השנייה לדיון פתוח עם צוות הוועדה. כל סטודנטית מורשים. ות להזמין סטודנטית אחת. מהכיתה להגשה שלהם. חלקו השני של הקורס נעשה במסגרת של שלושה ימים מרוכזים בהם נערכות הגשות לפני הפורום השכבתי והמרצים. חלק זה יוקדש למצגות הסטודנטיות, בפני כלל הפורום השכבתי, תחת שלוש קטגוריות: רצוי-מצוי-מדומיין.

מנחים: גיל מרקו שני ויוסף קריספל

קולוקוויום

1 נ"ז, שנת

ימי חמישי אה"צ (שעה מדויקת תשלח בהתאם לפעילות)

תכנית הקולוקוויום של התואר השני באמנויות מתמקדת במקום ובמקומי ובתוך כך בוחנת את סביבת הסטודיו בה הסטודנטים פועלים מהיבטים מצטלבים. במסגרת זו מתקיימת סדנה שנתית בה נפגשים הסטודנטים עם מרצות.ים אורחות.ים מדסציפלינות שונות: היסטוריה, ביקורת תרבות, גיאוגרפיה, פילוסופיה, חברה ועוד. במפגשים אלה ייחשפו הסטודנטיות.ים למגוון רחב של נקודות מבט ושפות-שיח בזיקה הדוקה להתנהלותם של שדות הייצור, התצוגה והביקורת של האמנות היום. בנוסף לאורחות.ים אשר יוזמנו על-ידי התכנית ייעשה מאמץ להיענות ליוזמות של משתתפיות.ות התכנית להזמנת אורחות.ים נוספות.ים. התכנית מעודדת ביקורים חוזרים ויצירת קשרים מתמשכים עם צוות של מרצות.ים בינלאומיות.ים ומקומיות.ים. הנוכחות בקורס היא חובה לשנים א'-ב'.

לימודים עיוניים

הלימודים העיוניים כוללים קורסי חובה, קורסי בחירה, סמינרים והרצאות אורח. הלימודים מתקיימים בימי ראשון בבצלאל, בקמפוס בצלאל בירושלים ובימי שני לימודים מקוונים בזום באנגלית (בחירה).

רשימת קורסי בחירה

חילופי עונות בברלין: סגירת תערוכות הקיץ ופתיחת עונת הסתיו
ד"ר מיכל בן רון
סיור לימודי בברלין / ללא נ"ז
תאריכים 8-11.9.2025

שבוע האמנות בברלין, שיתקיים השנה בין 10-14.9, מסמן את תחילת עונת התערוכות החדשה, עם ירידי אמנות מסחריים בייצוג מרשים של גלריות ומוסדות אמנות מברלין, גרמניה, אירופה והעולם. הוא מסמן גם את סוף הקיץ, שהוקדש השנה לביאנלה לאמנות עכשווית של ברלין. כותרת המהדורה ה-13 של הביאנלה, אותה אצרה זאשה קולה, היא "להעביר את הנמלט הלאה". "הנמלט": מהחוק, בגלל החוק... הביאנלה מזהה אותו כחמקמק וערמומי כשועל. בנקודה זו בזמן נתמודד עם מתחים בין הפוליטי למסחרי, תכנים מאתגרים או מפתים, עשייה חתרנית לעומת ממסדית. הביאנלה מציגה אמנויות ואמנים מהדרום הגלובאלי. איזה עולם(ות?) יוצג(ו) בשבוע האמנות? בשעה שנתבונן במגמות שמוצגות בתור העכשוויות ביותר, נדבר גם על מה שנעדר מהשיח, היום: מדוע? וכיצד?

סמינר מחקר עבודה מסכמת פרויקט גמר - הנחיה אישית
ד"ר רועי ברנד
סמינר חובה שנה ב' / 4 נ"ז, שנתי
סמסטר א' - יום חמישי, 14:30-17:00
סמסטר ב' - יום ראשון, הנחיות אישיות (שעות ייקבעו בהמשך)

סמינר, שמטרתו להביא לכתיבת עבודה כתובה המתייחסת לתהליכי עבודה, מקורות השראה והגדרה מושגית של פרויקט הגמר ותערוכות הסיום. בסמסטר הראשון ניפגש כקבוצה למשך שעתיים ונדבר על מחקר ואמנות, על מתודות ביקורתיות ועל המפגש בין יצירה חומרית וויזואלית לכתיבה עיונית. נקרא מספר טקסטים שיהוו דוגמה לאפשרויות של מחקר אמנותי-עיוני ונתחיל לפתח נושאים כלליים ואישיים של המשתתפות. בסמסטר השני נעבור למפגשים אישיים של כארבעים דקות כמה פעמים במהלך הסמסטר. המטרה היא לפתח עבודת תזה מוקטנת של שמונה עמודים שמבוססת על הפרויקט האמנותי של כל סטודנט.ית עם התאוריה, האמנים והתערוכות הרלוונטיות לו או לה. הגשת עבודה מסכמת בסוף הקורס בהיקף של 4,000 מילים.

איל שגיא ביזאווי

קולנוע עכשווי מהעולם הערבי

קורס בחירה, 2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ראשון, 14:30-16:00

כשמדברים כיום על קולנוע עכשווי בעולם הערבי מתכוונים לרוב לסרטים שיצאו מאז "האביב הערבי". ואולם, את שורשיו של הקולנוע העכשווי ניתן למצוא בשנים שלפני הטלטלות הפוליטיות, ואת השפעותיו ניתן לראות גם בארצות שעברו מהפכה. לצד תוצריו של הקולנוע המצרי הפופולרי – תעשיית הקולנוע הוותיקה, הגדולה והיצרנית ביותר בעולם הערבית – התפתחו בעולם הערבי סגנונות וזרמים קולנועיים שביקשו להציב לו אלטרנטיבה. הקורס בוחן את הגדרותיו המשתנות של הקולנוע הלאומי בעידן הגלובלי, ומציע דיון בסוגיות מרכזיות שמעסיקות את הקולנוע העכשווי בעולם הערבי, כמו זהות, לאומיות, מעמד האישה, הגירה, ביקורת המשטר, היחס למיעוטים, היחסים בין המדינה לפרט והתבוננות מחודשת על העבר.

ד"ר שרה בנינגה

אמנות עכשווית וחברה

קורס בחירה, 2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ראשון, 14:30-16:00

בקורס זה נעסוק בקשר בין אמנות עכשווית לסוגיות חברתיות. נסקור את התיאוריות הביקורתיות המצביעות על הקשר בין אמנות לחברה ונבחן יצירות אמנות עכשוויות העוסקות בנושאים של אקולוגיה, משבר גלובלי, פליטים, מגדר, מעמדות חברתיים ולאומיות. נלמד על גישות תיאורטיות שונות ביחס לקשר בין שני התחומים ונלמד על עבודתם של אמנים ואמניות מודרניים ועכשוויים. בין הנושאים שבהם נדון: אמנות אוונגארד, ההפנינג, עליית האמנות השיתופית ואמנות מהגל השני והשלישי של הפמיניזם. בין האמניות והאמנים שבעבודתם נעסוק: דאדא, ג'וזף בויס, אלן קפראו, ג'ני הולצר, ג'ודי שיקגו, ריקרטי טירבאניג'ה, סנטיאגו סירה, ונסה ביקרופט, מרתה רוסלר, מאוריציו קטלן, אנה מנדיאטה וקארה ווקר. נקרא מכתביהם של תיאורטיקנים כמו ז'אק רנסייר, ניקולא בוריו, שנטל מוף, רוזלינד קראוס, פיטר בירגר וקלייר בישופ.

ד"ר טל בן צבי

עיר הנמל כמרחב של שינוי והגירה: עכו, חיפה, יפו

קורס בחירה, 2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א, יום ראשון, 14:30-16:00

הקורס יתמקד בעיר הנמל כמקרה מבחן של ערים מעורבות במאה ה-20 וה-21. מטרת הקורס היא לבחון את ביקורת המרחב בתרבות החזותית, תוך התמקדות ביצירה אמנותית, תערוכות ופרויקטים אוצרותיים מקומיים בערי נמל בישראל: עכו, חיפה, יפו. הקורס יעמוד על האופנים שבהם תערוכות ופרויקטים אלה מייצגים כתיבת היסטוריה אמנותית חדשה בתרבות החזותית.

במהלך הקורס ייבחנו ייצוגים של עיר הנמל הים תיכונית הן כשער למזרח לבאים לנמל, והן כשער למרחב קוסמופוליטי שנפתח להשפעות מערביות. במסגרת כפילות זו יבחנו השפעות אמנותיות מרובות במרחב רב תרבותי שכלל חשיפה לתרבות מוסלמית, נוצרית ויהודית. מבעים שעסקו במסעות ונסיעות ביצירה של אמנים הלוח וחזור אל הערים המעורבות אחרי 1948. כן ייבחנו ייצוגי הסביבות הלימינאליות של הנמל והסביבה הימית לאור חוויות ההגירה דרך הים שהובילו להוויות של גלות ופליטות. נרטיבים של דינמיות, חוסר יציבות וסכנה בסביבות קו החוף וייצוגים אמנותיים העוסקים בחורבן, הרס ושינוי הסביבה הימית שעוברות ערים אלה.

ד"ר אהד זהבי

איך מזהים יצירת אמנות

קורס בחירה, 2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ראשון 12:00-13:30

מקובל לחשוב על יצירת האמנות בזיקה ליוצרת או ליוצר, שמחוללים אותה ויוצקים בה תוכן, ולקהל, שחווה אותה ועומד על פשרה. בקורס זה נבחן בעיון את מערכת היחסים המורכבת בין שלושת היסודות הללו – היוצרים, היצירה והקהל – ונערער על עצם ההנחה שמדובר ביסודות יציבים וברורים. האם בכלל יש יוצרות ויוצרים, או שהם עצמם יצירה של משהו או של משהו אחר? האם יצירת האמנות קיימת כשלעצמה, או שהיא קמה רק בעקבות מעשה הפרשנות? האם משמעותה נגזרת ממניעיהם ומכוונותיהם של האמנית או האמן, או שהיא תלויה כל כולה בתגובותיו של הקהל? ומה יכול בעצם הקהל לעשות לנוכח יצירת אמנות: האם הוא אמור לחוות אותה, להבין אותה, לפרש אותה – או שיש לו חירות לעשות ביצירה כרצונו? את מכלול השאלות הללו נבחן בעזרת מגוון של הוגות והוגים, ובהם ארווין פאנופסקי, סוזן סונטאג, פייר בורדייה, ג'לאל תאופיק, קלייר בישופ, ז'אק רנסייר, שרה חניסקי, אנדרה לפקי ואירית רוגוף, ובעזרתם גם נברר, באופן מעשי, איך אפשר ואיך ראוי להגיב ליצירת אמנות (אם בכלל אפשר לזהות אותה).

נירית נלסון

אמנות בקונטקסט

קורס בחירה, 2 ש"ס, 2 נ"ז

יום שישי בתל אביב (פעם בשבועיים), 10:00 – 13:00

האמן הצרפתי דניאל בורן העמיד באחד מכתביו את יצירת האמנות אל מול פרוסת לחם: אם נמקם יצירת אמנות במאפייה, היא לא תשנה את הפונקציה של המקום ולעולם לא תהפוך לפרוסת לחם. לעומתה, אם נציג פרוסת לחם בחלל תצוגה היא עשויה להפוך ליצירת אמנות, לפחות למשך התערוכה. בקורס נתבונן ונדון במערכות יחסים כמו אלה שבין יצירת אמנות לסביבת התצוגה (מוזיאון, גלריה, חלל אלטרנטיבי, מרחב ציבורי, מרחב פרטי), בין יצירת אמנות אחת לרעותה (שיקולי תצוגה, שיח בין יצירות האמנות המחלקות מרחב משותף), בין היצירה לתערוכה (לקונספט הכללי) ובין היצירה לטקסט שנכתב עליה (טקסט קיר, טקסט בקטלוג – פרשנות; עיתונות - ביקורת) הקורס יתקיים בימי שישי בתל אביב ויכלול בעיקר סיורי גלריות, מוזיאונים וחללים אלטרנטיביים. כמו כן יתקיימו מספר מפגשים בבניין כיתות הסטודיו של לימודי התואר שני באמנויות, ברחוב הרצל, בתל אביב.

ד"ר ליאת פרידמן

תרבות מהי?

קורס בחירה, 2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ראשון, 16:30-18:00

האם תרבות מעצבת את זהותנו? ואם כן, מהי תרבות? וכיצד היא מעצבת את אופיינו, את משפחתנו, או את צורת חשיבתנו? מהי תרבות? מה מבדיל תרבות גבוהה מזו הנמוכה? והאם ניתן ללמוד ולהבין תרבות זרה, אחרת ושוונה? בסמינר זה נבחן גישות שונות לתרבות. נעיין בכתבים אנתרופולוגיים המבקשים לחקור תרבויות זרות ונחקור את האופן שבו ניתן ללמוד תרבות זרה (לוי שטראוס, מוס גייר). נעיין בכתבים ובספרות של מי שהגרו מתרבות אחת לאחרת והתמודדו עם המעבר הבין תרבותי. נפתח עם כתיבי רוסו, שביקש להבין כיצד

נוצר אי שוויון חברתי שנתקבע כ"טבעי". נעקוב אחרי טענות הפסיכואנליזה שרואה בתרבות מנגנון דיכוי נפשי (פרויד, קריסטבה). נעיין בכתבי ניטשה, המבקש לשרטט את התפתחות התרבות ואת עוותיה ואת ניסיונו של פוקו להבין מדוע תרבות מתבססת על ההנחה שיש "להגן" עליה מפני האויב. נבחן את טענת מרקס ואנגלס הרואים בתרבות תוצר לואי של עבודה. נקרא סיפורי מיתולוגיה מתרבויות שונות, המבקשות להסביר את מקורותיהן, ונשאל מהו היחס לתרבות בתקופתנו. נשאל, מהי העבודה התרבותית שהאמנות מציעה.

יוסף קריספל

המצאת הברוק: סיור לימודי ברומא

קורס מרוכז ברומא / 2 נ"ז, חופשת סמסטר: 1-5.3.2026

ברומא הומצא רעיון הברוק שהתפשט והשפיע על כל תחומי האמנות - מהאדריכלות והציור ועד הפיסול והמוסיקה. סיור זה יתמקד בתפישות של אמנים ואדריכלים במאה ה-17 ברומא, ובאופן מיוחד בגוף, באור וברעיונות התיאטראליים הנוכחים עד היום במרכיבי היצירה האמנותית. נבקר בכיכרות החשובים של העיר, במזרקותיה ובנוכחות האלמותית של חורבות התרבות הרומאית בעיר. ניכנס לכנסיות החשובות (סנטה מרי דל פופולו, סן לואיג'י דיי פרנצ'זי, מריה דלה סקאלה, סן איגנציו, סנטה מריה דלה ויטוריה, סנטה מריה מג'ורה, סן פייטרו ועוד רבות אחרות), ונבקר במוזיאונים ובאוספים החשובים של רומא - מוזיאון הקפיטוליני, אוסף בורגזה, אוסף הברברני ועוד. אחד מימי הסיור יוקדש לביקור בוותיקן ובאוצרותיו, בכנסיית סנט פיטר ובקפלה הסיסטינית.

פרטים חשובים בנוגע לקורס זה:

- * כל הוצאות הנסיעה, ובכללן: כרטיסי טיסה, לינה, נסיעות פנימיות, כניסות לאתרים ולמוזיאונים, אוכל ושתייה - ישולמו במלואם על ידי מי שנרשם לסיור, ויהיו באחריותו.
- * אנו ממליצים לרכוש כרטיסי טיסה בהקדם ובחברות ישראליות, כדי להימנע מביטולים בלתי צפויים
- * באחריות הנרשמים לקורס להגיע ליעד יום קודם לתחילת הסיור ולהסדיר את הטיסות ואת מקומות הלינה בהתאם ללוח הזמנים שיפורסם.
- * נקודות הזיכוי האקדמיות (נ"ז) יינתנו בתום הסיור, למי שהשתתף בכל הפעילויות והסיורים הלימודיים שתוכננו למהלך הנסיעה ועמד במטלה שפורסמה בסילבוס.

MFA Bezalel International art-based research program

Contemporary Art in the Middle East II

Mitra Abbaspour

Elective course: MFA, 2 credits

1st semester, Monday, 14:00 —15:30

This course explores the history, aesthetics and discourse framing the art of the Arab world, Iran and Turkey from the late twentieth century to the present. With a focus on building the skills of visual analysis, lectures and discussions will explore the intersection of material media, technique, subject matter, artistic discourse and political and social conditions as codetermining factors in art objects. To this end, lectures and discussions are built around close (albeit virtual) looking at individual art objects and installation views while readings will center voices of artists in developing interpretive models for the work.

Representing many nations spread across the Caucuses, western Asia, and northern Africa, each with a distinct political and cultural history, the Middle East is multiethnic, multireligious, and complexly interconnected place, one whose influence in the art world has steadily grown throughout the last thirty years. Reflecting the region's international reach, collectors from the Middle East's artistic centers rank among the art scene's power players and there is a steady and rising stream of exhibitions dedicated to artists from the region in European and American museums and galleries. Meanwhile, biennials, art fairs, new exhibition spaces and major museums are opening throughout the countries of the Arab world, Iran and Turkey to support established and emerging talent locally and invest in the culture economy as a part of developing national infrastructures. Rather than focus on themes that treat the region as a cohesive unit, this course will dedicate each meeting to a specific subject—geographic locale, historical event, or art world development—within the greater Middle East. This multifaceted focus foregrounds the distinctive histories, contemporary conditions, and artistic discourses and practices that make up this region and its diasporas. Each class will combine a lecture and a discussion of selected art and readings. Special emphasis will be placed on developing critical thinking skills via visual, oral, and written analysis.

The objective of this course is for each student to develop skills to articulate in discourse and writing how art represents cultural values and historical conditions of the Middle East and its diaspora. Students will conclude the course with an essay of 1,500 — 2,000 words (5 — 7 pages). Topics related to the subject themes discussed throughout the semester will be distributed on January 3rd and papers will be due on January 7th at 18:00. Essays may be submitted in English or Hebrew.

Themes and focus areas include:

- Contemporary Calligraphy: graphic art and street art
- Museums, Biennials, and Art Journals for the contemporary Middle East
- Postwar generation of Lebanese Art
- Epic poetry, literary traditions and historical revivalism in contemporary Iranian art
- Photography and archives
- Emergence of the Gulf States
- Local artistic languages in the Maghreb
- And more.

Art and Utility: the aesthetics of social change

Sara Reisman

Elective course: MFA, 2 credits

1st semester, Monday, 16:00 –17:30

This twelve-week seminar is taught by international faculty member Sara Reisman, a New York City-based curator, writer, and educator whose projects have focused on the politics of public space, globalization, ecology, site-specific practice, sustainability, and cultural identity as it relates to race, gender, and disability. Designed to introduce students to the practices of numerous contemporary artists and collectives who work at the intersection of art, social practice, and civic engagement, *Art and Utility: the Aesthetics of Social Change* will reflect on the social functions of art, looking at the emergence of government-mandated public art programs in the U.S. (which, in a few cities, emerged in connection with rebuilding plans following economic recessions) of the 70s and 80s, followed by new genre public art, a term coined by Suzanne Lacy in the early 80s, and more recent practices like socially engaged art and the incorporation of social justice into the missions of cultural institutions. The course will unpack how art has recently intersected with political questions, from its role within discourses of the anti-racist movement to the constraints and possibilities Middle Eastern artists face in employing art as an instrument of civil society. With lectures, reading-based discussions, and student presentations, specific class sessions will focus on multidisciplinary artists whose practices move between the gallery and public realm, like Vito Acconci, John Ahearn, Tania Bruguera, Coco Fusco, Hans Haacke, Pablo Helguera, Suzanne Lacy, Rick Lowe, Carlos Martiel, Mladen Miljanovic, Carmen Papalia, Michael Rakowitz, Tim Rollins and Kids of Survival (K.O.S.), Mierle Laderman Ukeles, Caroline Woolard, Working Artists and Greater Economy (W.A.G.E.), and others.

Posthuman Lab

Vanina Saracino

Elective course: MFA, 2 credits

1st semester, Monday, 18:00 —19:30

In 1490, Italian artist and scientist Leonardo da Vinci created *The Vitruvian Man*, a drawing depicting a nude male body in two superimposed positions, inscribed within a circle and a square. This artwork encapsulates Leonardo's notion of ideal body proportions while positing the human body as the fundamental unit of cosmic order and harmony, grounded in irrefutable Euclidean geometry. *The Vitruvian Man*—a white, male, abled, attractive, and possibly heterosexual human—became the archetypal representation of the human according to the artistic and scientific ideals of the High Renaissance, as well as one of the most iconic anthropocentric images in history. But what does "human" really mean? As posited by Rosi Braidotti, the notion of the human has exploded under the double pressure of contemporary scientific advances and global economic concerns—not to mention the political ones, since "some of us are not even considered fully human now" (Braidotti, 2013). According to her, "after the postmodern, the post-colonial, the post-industrial, the post-communist and even the much-contested post-feminist conditions, we seem to have entered the posthuman predicament".

This historical period, in fact, is marked by a radical shift in the way we think about our species, and what we consider to be the common denominators of humanity. The human is now contended between two opposite poles: the *posthumanist*, which believes we have been overly influenced by Enlightenment ideas and calls for an off-centering of the human in favor of a more-than-human approach that acknowledges the irreplaceable interconnectedness of all species; and the *transhumanist*, which holds that we are still at an early stage in our co-evolution with technology and advocates for techno-transcendence and geoengineering as responses to climate breakdown.

The *Posthuman Lab* focuses on the posthumanist predicament by considering a wide range of visual artworks and theoretical texts that challenge the notion of the human, viewing us as one element in a complex ecosystem of entangled living matter. Donna Haraway, who resists the term posthuman and prefers to define herself as a *compostist*, reminds us that the root of the word *human* is the same as the word *humus* (soil): we are earthly beings born out of matter that is both terrestrial and stellar, and our existence is not independent but deeply entangled with that of every other critter on the planet. Complex, messy realities evolve through continuous, grounded, and generative processes. Artists, especially since the 2010s, have fully embraced this shift of paradigm working toward the dissolution of human-centered narratives through artistic research and practice. This seminar will embrace the posthumanist predicament through their views.